

Zelfsturing gaat niet vanzelf. Onderzoek naar sturingsactiviteiten Pabo-studenten en lerarenopleiders

Citation for published version (APA):

Bolks, T., & Van der Klink, M. (2011). Zelfsturing gaat niet vanzelf. Onderzoek naar sturingsactiviteiten Pabo-studenten en lerarenopleiders. *VELON Tijdschrift*, 32(4), 4-11. <https://docplayer.nl/11961307-Zelfsturing-gaat-niet-vanzelf-bevordering-van-zelfsturing-met-betrekking-tot-de-stage-bij-studenten-van-de-pedagogische-academie-basisonderwijs.html>

Document status and date:

Published: 01/01/2011

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 16 Jul. 2023

Open Universiteit
www.ou.nl

Zelfsturing gaat niet vanzelf

Een onderzoek naar zelfsturing van pabostudenten

In dit artikel wordt verslag gedaan van een onderzoek naar zelfsturing van pabostudenten met als doel inzicht te krijgen in de manier waarop lerarenopleiders en eerstejaarsstudenten gedrag laten zien dat consistent is met de noties van zelfsturing. Door middel van een vragenlijst, observaties en focusgroepinterviews is onderzocht welke sturingsactiviteiten die studenten en hun lerarenopleiders uitvoeren. De gegevens maken duidelijk dat er sprake is van enige zelfsturing, maar ook dat zelfsturing nog niet daadwerkelijk als aandachtspunt in het curriculum is opgenomen. In de slotparagraaf worden de conclusies gepresenteerd en aanbevelingen gegeven voor de praktijk van de lerarenopleiding.

Inleiding

Van afgestudeerde pabostudenten wordt verwacht dat zij tijdens hun opleiding houdingen en vaardigheden leren die hen in staat stellen als zelfsturende professionals te functioneren. Of zoals Beijaard (2009, p.5) dit treffend verwoordde: "Zowel in lerarenopleidingen als in het professionaliseringsbeleid van scholen wordt aan de verantwoordelijkheid van docenten voor het eigen leren steeds meer uitdrukking gegeven (...). Het is nodig dat docenten gedurende hun loopbaan blijven leren. Onder invloed van maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen vinden voortdurend innovaties plaats in scholen en is het beroep aan veranderingen onderhevig.

Een goede implementatie van vernieuwingen vereist leren van docenten, bijvoorbeeld door een nieuwe aanpak in de klas uit te proberen en daarover ervaringen uit te wisselen met collega's". Dit heeft uiteraard gevolgen voor de opzet van lerarenopleidingen omdat het vraagt om leeromgevingen die zelfsturing van studenten ondersteunen en leiden. Het realiseren daarvan is een majeure operatie vanwege de consequenties voor alle aspecten van het curriculum én het feit dat het een omslag vereist in het denken en handelen van lerarenopleiders. De trend naar de bevordering van zelfsturing is overigens niet alleen in ons land waarneembaar, maar is momenteel in de lerarenopleidingen in alle Europese landen onderwerp van discussie (European Council, 2009).

In dit artikel gaan we in op de thematiek van het zelfsturend leren. Na een uitleg van wat onder zelfsturend leren wordt verstaan en de factoren die hier invloed op uitoefenen, worden de opzet en resultaten van een onderzoek onder eerstejaars pabostudenten en hun lerarenopleiders gepresenteerd. In de conclusieparagraaf wordt niet alleen ingegaan op de conclusies van het onderzoek, maar worden ook aanbevelingen gedaan voor de opleidingspraktijk van lerarenopleidingen.

Het concept zelfsturing nader verkend

Hoewel zelfsturing als concept vaak gebruikt wordt in hedendaagse discussies over leren en opleiden moet geconstateerd worden dat het begrip niet uitblinkt in eenduidigheid.

In de onderwijskundige Engelstalige literatuur wordt met betrekking tot zelfsturing onderscheid gemaakt tussen self-directed learning (SDL) en self-regulated learning (SRL). Self-regulated learning verwijst gewoonlijk naar de vaardigheden en houdingen die nodig zijn om het eigen leerproces te sturen en omvat metacognitieve vaardigheden, leerstrategieën en motivatieaspecten (Paris & Winograd, 2001). Self-directed learning bevat self-regulated learning maar omvat ook de bewuste ontwikkeling van leerdoelen en overwegingen met betrekking tot de middelen die gebruikt kunnen worden om de leerdoelen te halen.

In Nederlandstalige literatuur worden de begrippen zelfsturing en regulatie ook veelvuldig door elkaar gebruikt en daarbij is onduidelijk of er ook daadwerkelijk iets anders mee wordt bedoeld. Een voorbeeld: De Jong (1992) citeert een definitie van zelfgestuurd leren en noteert vervolgens dat het een definitie van regulatie betreft.

In dit artikel sluiten we aan bij de opvatting van Boekaerts (1999) over zelfsturend leren. Zij heeft op basis van onderzoek naar leerstijlen, metacogni-

AUTEUR(S)

Tonnis Bolks,
Educatieve Academie van
de Gereformeerde
Hogeschool, Zwolle

Marcel van der Klink,
Open Universiteit
Nederland, Heerlen